

Talekatalog 1. maj 2020

Velkommen	1
At se fremad	2
<i>Ulighed og interessemodsatninger</i>	3
<i>Stærke arbejdsfællesskaber</i>	3
<i>Tillid</i>	4
<i>De kommende reformer</i>	4
<i>Ytringsfrihed</i>	5
Tiden efter Corona	5

Velkommen

Normalt ville vi være sammen om at fejre 1. maj. Det er vi ikke i år. Vi passer på hinanden ved ikke at være sammen - ved at holde afstand til hinanden. Normalt får vi en lille en til halsen. Nu er det mest håndsprit, vi bruger. Det er en meget mærkelig situation.

Det er en god gammel 1. maj tradition at kritisere den siddende regering og andre politikere. Den tradition vil jeg bryde i år. Jeg synes, at regeringen er trådt i karakter på bedste vis i denne krise. Regeringen har med rettidig omhu lukket Danmark ned - og tak for det, selv om det ikke er særligt rart. Regeringen har præsenteret nødvendige støtteordninger, og der er indgået trepartsaftaler på både det private og offentlige arbejdsmarked.

Hovedreglen er, at overenskomster og aftaler stadig er gældende, men det er nødvendigt med fleksibilitet i denne vanskelige situation. Det kan f.eks. være nødvendigt at omlægge arbejdstiden eller at lave noget andet, end man plejer. Det må vi leve med i en periode.

Nedlukningen af Danmark kan virke overdrevent, men det er den ikke. Tænk på USA. Kina, Italien, Spanien og andre steder har også været hårdt ramt, men lige nu er det USA, der er i knæ på grund af Corona. Smitten har ramt som et meteornedslag. Mange er døde. Arbejdsløsheden er eksploderet, og USA's økonomiske situation sammenlignes med den landet var i under den store depression i 1930'erne.

Det er det, vi forsøger at undgå - og hellere gøre for meget, end for lidt, og det ser ud til at virke. Indsatsen handler først og fremmest om, at forsinke smitten, så sundhedsvæsenet kan følge med og hjælpe dem, der har behov for hjælp.

Mange vil blive smittet, nogle vil dø. Det kan vi ikke forhindre, mens vi venter på en vaccine. Ingen tør love, hvornår den er klar, men måske inden for et år. Danmark kan ikke være lukket ned et år, og det, vi har gjort, virker heldigvis. Derfor er regeringen begyndt at slække grebet en smule. Det er et eksperiment, for ingen har prøvet det før. Lad os krydse fingre for, at det kommer til at gå godt. Målestokken må være,

at det fortsat lykkes at forsinke smitten, så sundhedsvæsenet kan følge. Målestokken må også være, at det lykkes at skærme de mest udsatte grupper.

Coronavirus er ikke lige farlig for alle, men lige i øjeblikket bidrager vi alle til at beskytte dem, der kan blive alvorligt syge af virussen. Statsministeren kalder det *samfundssind*. Man kan også kalde det *solidaritet*. Det, vi i øjeblikket gør for hinanden, er det solidariske velfærdssamfund i en nøddeskal. Det er nu, at fællesskabet står sin prøve - og prøven er indtil videre bestået. Vi står sammen og gør noget for hinanden. Nu er det bare om at væbne sig med tålmodighed, hvis dette her trækker ud.

Mange sidder hjemme og prøver at få tingene til at hænge sammen. Det er svært, men vi skal især sende venlige tanker til dem, der knokler for at holde gang i samfundets livsvigtige funktioner. Jeg vil gerne sige tak til alle jer, der knokler - især til jer, der passer på de syge og de ældre og til jer, der sidder i supermarkederne hver dag. I gør en kæmpe indsats, der får det hele til at hænge sammen.

Vi gør alle en indsats ved at holde afstand. Vi gør det især i solidaritet med dem, der er ekstra hårdt ramt af Corona krisen. Det er dem, der har mistet familiemedlemmer, venner, kollegaer. Det er dem, der har mistet deres job. Det er dem, der oplever at deres økonomi smuldrer. Der er dem, der risikerer at blive meget syge, hvis de bliver smittet. Det er dem, der i forvejen er i en vanskelig situation f.eks. fattige, sygedagpengemodtagere, hjemløse, ensomme, mennesker med psykiske problemer osv.

Det kan blive svært at holde humøret oppe, men vi, der klarer krisen nogenlunde, må også sætte tingene i det rette perspektiv. Det er ærgerligt at ferien bliver ødelagt, at vi må aflyse konfirmationen og den runde fødselsdag. Men hvad med dem, jeg lige har nævnt - dem der er særligt hårdt ramt.

Og hvad med alle flygtningene? Dem hører vi pludselig ikke mere om. Men de er der endnu. 70 millioner mennesker på verdensplan er ifølge FN på flugt. Dem må vi ikke glemme. De har det værre end os, og der er mange andre rundt om i verden, der har det værre end os - trods alt. Hvad med alle dem i den tredje verden - i lande der er meget fattigere og dårligere organiseret end vores land? Mange lever med fattigdom, voldsomme naturfænomener og konsekvenser af klimaforandringerne. Hvis Coronasmitten får fat der, kan det gå helt galt.

Og hvad med klimaet? Det må vi heller ikke glemme. Intet er så galt, at det ikke er godt for noget. Det er en gammel talemåde - og den er sand. For vores nuværende adfærd under Coronakrisen er godt for klimaet. Flyene står stille. Vi bliver hjemme i stedet for at køre rundt i biler. Luften i de store byer er lige pludselig blevet meget renere. Det er skidt for økonomien, men det siger noget om, hvad der skal til, hvis vi skal nå de nødvendige klimamål - og det skal vi, ellers går det helt galt.

I øjeblikket hjælper alle hinanden. Det er dejligt at se. Det må vi huske på og tage ved lære af, når virusorkanen har lagt sig. Det er det, jeg vil bruge resten af talen på - at se fremad.

At se fremad

Ulighed og interessemodsætninger

Selv om situationen er helt usædvanlig, må vi ikke glemme, hvorfor vi plejer at mødes 1. maj. Vi gør det for at fejrer resultaterne af vores sammenhold, solidaritet og fælles kamp. Jeg siger med vilje *kamp*, for der er efterhånden tale om særdeles stor ulighed og store interessemodsætninger i det danske samfund - mellem dem, der skummer fløden og dem, der knap nok har råd til skummetmælk. Det skal vi huske i dag - og ikke mindst når det bliver hverdag igen.

Ulighed er i sig selv et problem, fordi det får samfundet til at falde fra hinanden, og ulighed nærer en lang række sociale problemer. Desuden fører ulighed til fattigdom, og antallet af fattige er vokset dramatiske. Flere og flere må lide afsavn ved f.eks. at skippe måltider, afstå fra at købe nødvendig medicin, lade være at gå til tandlægen og sige nej til sociale aktiviteter, fordi de ikke har råd.

Den berømte franske økonom Thomas Piketty knytter i en ny bog (Kapital og ideologi), den sociale og økonomiske ulighed sammen med blandt andet klimakrisen. Han peger på, at det er nødvendigt med en grundlæggende ændring af det kapitalistiske system, hvis vi skal løse de store problemer, vi står overfor.

På den kort bane skal de rigeste bære en langt større del af byrden for at løse de problemer, vi står overfor. På den lange bane skal den sociale og økonomiske ulighed bekæmpes. For at lykkes med det, skal medarbejderne ifølge Piketty have langt større indflydelse, og vi skal have en helt anderledes tænkning om privat ejendomsret. Piketty foreslår at gøre den private ejendomsret til noget midlertidigt, så det ikke er de samme, der generation efter generation ejer langt det meste - en lille elite af stadig rigere og stadig flere milliardærer.

Det er noget helt nyt, som helt sikkert vil provokere mange, men det er nødvendigt at tænke nyt og anderledes, hvis vi skal løse de store problemer. Vi må tænke over i hvilket samfund vi gerne vil leve? Vi må tænke over alternative økonomiske modeller - nye måder at være samfund på.

Det kan måske forekomme højtflyvende, men det kan lynhurtigt bringes ned på jorden, fordi jeg og FOA mener, at alle medarbejdere skal være del af stærke arbejdsfællesskaber.

Stærke arbejdsfællesskaber

Et stærkt arbejdsfællesskab er en gruppe medarbejdere og ledere, der ved, at de er afhængige af hinanden for at lykkes med deres fælles kerneopgave. Det betyder, at arbejdet er hverken dit eller mit - det er vores. Alle arbejder ud fra et fælles billede af kerneopgaven og alle samarbejder for at løse den, også på tværs af faggrupper. Alle stiller deres viden, hjælpsomhed, faglige ressourcer og engagement til rådighed på tværs af faggrupper og sektorer. Der er fagligt handlerum med en høj grad af medindflydelse og medbestemmelse. Det er lederens opgave at vedligeholde og udvikle arbejdsfællesskabet sammen med medarbejderne.

I et stærkt arbejdsfællesskab trækker alle på samme hammel og byder ind med deres ærlige mening og kommer med forslag til løsninger, når arbejdet bøvler. Det styrker

arbejdsglæden og den faglige stolthed. Og det bliver lettere for medarbejderne at bruge ressourcerne klogt.

Tillid

Det hele bygger på tillid, og vi danskere har tillid til hinanden. Det danske samfund er baseret på tillid. På at vi stoler på hinanden - også på mennesker, vi ikke kender. Vi tror på, at mennesker, vi ikke kender, er ærlige og handler anstændigt og ansvarligt, og at offentlige institutioner handler fagligt velfunderet og retfærdigt - uden snyd og korruption. Det er ret unikt, når man ser sig om i verden.

Tillid er selve årsagen til vores succes - at vi er et af verdens rigeste og mest velfungerende lande, trods vores ringe størrelse. Det er ikke noget, jeg tror eller mener. Det er et faktum - et faktum velunderbygget af forskning. Tillid er grundlaget vores velfærdssamfund, og velfærdssamfundet skal vi for alt i verden passe på.

Lige nu står vi en ekstraordinær situation, men inden det skete, kunne vi se, at velfærdssamfundet vakler - at tilliden i samfundet var under nedbrydning. Tilliden nedbrydes, hvis borgerne i stigende grad føler, at de ikke får, hvad de er blevet stillet i udsigt, hvis de føler sig uretfærdigt behandlet, eller hvis uligheden og fattigdommen i samfundet stiger. Og alle tre ting sker i disse år.

Der er brug for solidaritet i hverdagen, fordi det danske samfund er ved at knække over - blive delt i dem, der har mere end rigeligt og dem, der har lidt og oftere og oftere alt for lidt til at leve et almindeligt liv.

Lige nu står vi sammen, men vi bliver nødt til at huske hinanden på, at det ikke er nogen selvfølge, når virusorkanen har lagt sig.

Det er i mødet mellem borgere og medarbejdere, velfærden skabes. Medarbejderne har brug for tid og handlerum til at sikre høj kvalitet i mødet med borgerne. Er mødet ofte eller måske endda som hovedregel forhastet, uprofessionelt og dårligt, skader det både medarbejdere og borgere - og hele velfærdssamfundet. Derfor vil vi arbejde med ideen om arbejdsfællesskaber baseret på tillid.

De kommende reformer

Der er behov for, at den offentlige sektor udvikles med tillid. I FOA vil vi meget gerne samarbejde med regeringen om en nærhedsreform, der giver tid og ressourcer til at opbygge stærke arbejdsfællesskaber på arbejdspladserne.

Men tag det nu roligt, når hverdagen starter igen. Der er mange opgaver, der skal løses, når det bliver hverdag igen. Giv os arbejdsro. Vi skal have tid til at slikke sårene efter den nuværende undtagelsestilstand.

Men vi skal heller ikke vente for længe. I FOA venter vi også på, at det bliver Arnes tur. På nye sygedagpengeregler. Og på en ny om målrettet indsats i psykiatrien. Mange steder er arbejdsmiljøet voldsomt udfordret, og FOA medlemmer oplever sammen med andre offentligt ansatte, at de må udføre deres arbejde på en måde, som de ikke fagligt kan stå inde for og i nogle tilfælde finder direkte forkastelig.

Når vi går i gang med den kommende nærhedsreform, så inddrag hverdagens velfærdseksperter - medarbejderne. Der er alt for mange eksempler på reformer, der er blevet skabt, uden at de medarbejderne er blevet ordentligt inddraget. Det er en skam, for mange af de bedste og mest enkle løsninger kommer fra de medarbejdere, der er tættest på borgerne. Når medarbejdere inddrages i udviklingen og gennemførelsen af reformer, så bliver løsninger forankret solidt i virkeligheden på de offentlige arbejdspladser.

Ytringsfrihed

Lad os sørge for en god samtale om den offentlige sektors udvikling - en samtale, hvor alle kan sige, hvad de har på hjertet. Vi må værne om ytringsfriheden. Ytringsfrihed og især muligheden for at være kritisk overfor tingenes tilstand på arbejdspladserne har gennem en længere periode haft trange kår. Det er sørgeligt. Ytringsfrihed er en af grundpillerne i vores samfund. Alle skal kunne deltage i den offentlige debat om velfærden. Alle skal kunne udtale sig om forhold på arbejdspladsen, som er problematiske for borgere og ansatte, og som politikere og ledere bør handle på. Kritik fejles alt for ofte af banen, hvis den overhovedet bliver formuleret, for medarbejderne bliver mere og mere bange for at sige deres mening - og ikke uden grund. FOA medlemmer fortæller oftere og oftere, at de er nervøse for at blive opfattet som brokhoveder, kaldt til tjenestelige samtaler og for at komme til at stå forrest i køen ved næste fyringsrunde, hvis de kritiserer arbejdsforholdene. Det er helt uacceptabelt.

Tiden efter Corona

På et tidspunkt bliver det hverdag igen, og måske bliver det vanskeligt at få hjulene i gang igen. Regeringens hjælpepakker udgør næppe noget stort problem. Det er engangsudgifter. Men mange virksomheder har problemer, og mange er blevet arbejdsløse. Vi står i en ny situation. På den anden side skal vi ikke male fanden på væggen. Der bliver næppe tale om en ny finanskriser bl.a. fordi bankerne denne gang er bedre rustet - og de opfører sig forhåbentligt mere ansvarligt.

Det hele afhænger af hvor længe de nuværende restriktioner kommer til at vare og i hvilket tempo de lempes.

Kommer der forholdsvis hurtigt gang i hjulene igen, bliver de økonomiske konsekvenser mindre, men vi må ikke lade os gribe af panik og lempe restriktionerne for hurtigt. Det kræver omtanke og is i maven, når regeringen gradvis, stille og kontrolleret åbner vores samfund. Regeringen har taget de første forsigtige skridt. Børnene kan komme i børnehave igen, og du kan blive klippet igen. Som sagt er det et eksperiment, fordi ingen har prøvet det før. Vi håber det bedste.

Vi ved endnu ikke, hvor presset økonomien bliver, men vi skal være opmærksomme og kritiske, så en "presset økonomi" ikke bliver en undskyldning for at droppe alle valgløfterne. Det siger jeg, fordi der - som jeg har været inde på - er store interesse modsætninger i det danske samfund. Nogle vil have interesse i at ændre

samfundsudviklingen med henvisning til økonomien. Stærke kræfter har interesser i ikke at ændre alt for meget på uligheden i samfundet.

Det er helt afgørende at håndteringen af denne økonomiske krise bliver anderledes end under finanskrisen. Der blev delt penge ud med rund hånd til virksomheder og banker. Regningen blev sendt til borgerne i form af massive besparelser på velfærden. Det værste er dog, at denne krisehåndtering forlængede krisen, øgede uligheden og svækkede det solidariske velfærdssamfund. Den fadæse, skal ikke gentages.

Vi skal hjælpe kriseramte virksomheder - både små og store. Det har vi alle sammen en interesse i, men vi skal også huske, at vi kan hjælpe økonomien på vej ved, at det offentlige bruger penge - på klimaet, på velfærden, på at reducere uligheden, på at ansætte medarbejdere nok, så vi kan få bedre styr på arbejdsmiljøet, og så vi kan give borgerne det, vi er blevet stillet i udsigt. Det er af afgørende betydning, at vi genopbygger tilliden i samfundet - for manglende tillid er et langt større problem end et midlertidigt økonomisk tilbageslag. Den offentlige sektor er omdrejningspunktet i genopbygningen af tilliden i samfundet - som garant for at borgerne får, hvad de bliver stillet i udsigt. Som garant for en retfærdig behandling af alle, og garant for en omfordeling, der reducerer uligheden og fattigdommen. Den offentlige sektor er ikke en del af problemet. Den offentlige sektor en del af løsningen - en vigtig del.

Pas godt på hinanden og nyd dagen - hver for sig.

God 1. maj